

Seat No.	
----------	--

Set **P**

बी.पी.एड. (सत्र – I) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२६
History, Principles and Foundation of Physical Education and
Olympic Movement (BPED1101)

वार, दिनांक: शुक्रवार, १७-०४-२०२६
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

कमाल गुण: ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

- १) "Citius" चा अर्थ काय आहे?

अ) वेगवान	ब) उच्चतम
क) बलवान	ड) लवचिक
- २) ऑलंपिक चे ब्रिद वाक्य कोणत्या भाषेत आहे?

अ) फ्रेंच	ब) लॅटिन
क) संस्कृत	ड) जर्मन
- ३) ऑलंपिक ध्वजावरील पाच कडी कोणाचे प्रतिनिधित्व करतात?

अ) पाच महासमुद्र	ब) पाच पर्वत
क) पाच खंड	ड) पाच नद्या
- ४) मानवी शरीराच्या प्रकारांची ओळख ---- यांनी करून दिली.

अ) प्लेटो	ब) अॅरिस्टॉटल
क) व्हाईट हेड	ड) विलीयम शेल्डन
- ५) अध्ययनाचे नियम ---- यांनी स्थापित केले.

अ) एववर्ड थॉर्नडाईक	ब) जॉन ड्युई
क) शेल्डन	ड) प्लेटो
- ६) पहिले युवा ऑलंपिक गेम्स ---- साली आयोजित केले.

अ) २०१०	ब) २०१२
क) २००८	ड) २०००
- ७) पहिले पॅरा ऑलंपिक गेम्स ---- साली आयोजित केले.

अ) १८९६	ब) १९००
क) २०१०	ड) १९६०

- ८) मेजर ध्यानचंद खेलरत्न हा सर्वोच्च क्रीडा पुरस्कार ——— दिला जातो.
अ) इंग्लंड ब) पाकिस्तान
क) भारत ड) अमेरिका
- ९) निसर्गवादाचा जनक कोण आहे?
अ) अॅरिस्टॉटल ब) रुसो
क) प्लेटो ड) जॉन ड्युई
- १०) भारतीय ऑलंपिक संघटनेची स्थापना ——— साली झाली.
अ) १८९४ ब) १९८४
क) १९२७ ड) १९३७

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) सर्व पद्म पुरस्कारांचे वर्णन करा. १०
ब) शारीरिक शिक्षणाचा सामान्य शिक्षणाशी असणारा संबंध स्पष्ट करा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

- अ) शारीरिक शिक्षणाची ध्येय आणि उद्दिष्टे सविस्तर स्पष्ट करा. १५
किंवा
ब) निसर्गवाद आणि त्याचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

- अ) मानवी शरीराचे प्रकार आणि त्यांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १५
किंवा
ब) अध्ययनाचे प्राथमिक व दुय्यम नियम स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) समाज आणि संस्कृती २०
ब) सर्वांसाठी खेळ
क) शारीरिक शिक्षणाबाबतचे गैरसमज
ड) पॅरा ऑलंपिक गेम्स
इ) युथ ऑलंपिक गेम्स

Seat No.	
-------------	--

Set **P**

**B.P.Ed. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: March/April – 2026
History, Principles and Foundation of Physical Education and
Olympic Movement (BPED1101)**

Day & Date: Friday, 17-04-2026
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.**10**

- 1) What is the meaning of "Citius"?
 - a) Faster
 - b) Higher
 - c) Stronger
 - d) Flexible

- 2) The Olympic motto is in which language?
 - a) French
 - b) Latin
 - c) Sanskrit
 - d) German

- 3) What do the five Olympic rings stand for?
 - a) Five oceans
 - b) Five mountains
 - c) Five continents
 - d) Five Rivers

- 4) The body types were introduced by _____.
 - a) Plato
 - b) Aristotle
 - c) White Head
 - d) William Sheldon

- 5) The laws of learning were founded by _____.
 - a) Edward Thorndike
 - b) John Dewey
 - c) Sheldon
 - d) Plato

- 6) The first youth Olympic game was held in the year _____.
 - a) 2010
 - b) 2012
 - c) 2008
 - d) 2000

- 7) The first Paralympic game was held in the year _____.
 - a) 1896
 - b) 1900
 - c) 2010
 - d) 1960

- 8) Major Dhyanchand Khel Ratna award is the highest sports award in _____.
 - a) England
 - b) Pakistan
 - c) India
 - d) America

Seat No.	
----------	--

Set P

बी.पी.एड्. (सत्र - I) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२६
Anatomy, Physiology Sports Medicine, Physiotherapy and Rehabilitation (BPED1102)

वार, दिनांक: सोमवार, २०-०४-२०२६
 वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

कमाल गुण: ८०

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

- १) — या ठिकाणी रक्त हे ऑक्सिजन मुक्त होते.
 अ) फुफ्फुस
 ब) स्नायू
 क) यकृत
 ड) जठर
- २) फुफ्फुसनलिका ही रक्त — मध्ये सोडते.
 अ) उजवीकर्णीका
 ब) डावी कर्णीका
 क) उजवी जवनिका
 ड) डावी जवनिका
- ३) स्वादुपिंडातील — रस असतो.
 अ) स्वादूरस
 ब) पित्तरस
 क) लाळ
 ड) वरील सर्व
- ४) डिओडीनम, जेज्यूनम व इलियम हे — चे भाग आहे.
 अ) जठर
 ब) लहान आतडे
 क) मोठे आतडे
 ड) स्वादुपिंड
- ५) — स्नायू हृदयामध्ये असतो.
 अ) ऐच्छिक
 ब) अनऐच्छिक
 क) हृदयाचा
 ड) वरील सर्व
- ६) मानवी पचनसंस्थे संबंध खालील ग्रंथी आहेत.
 अ) लाळे उत्पादक ग्रंथी
 ब) स्वादुपिंड ग्रंथी
 क) अ आणि ब दोन्ही
 ड) यापैकी नाही
- ७) लाळेमध्ये कोणते पाचक रस असते.
 अ) लायपेज
 ब) ट्रिप्सीन
 क) टायलीन
 ड) वरील सर्व

- 10)** Immediate symptom of sprained ankle is _____.
- a) Bleeding
 - b) Oedeama
 - c) Dislocation
 - d) All of these

Q.2 Answer the following questions.

- a)** Explain need and importance of anatomy in physical education and sports. **10**
- b)** Explain need and importance of physiotherapy in physical education and sports. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One)

- a)** Draw a diagram of digestive system label the part and explain digestion of food in small intestine.

OR

- b)** Write Aim and objective of sports medicine.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

- a)** Explain principles of rehabilitation in sports.

OR

- b)** Explain in details types of doping.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four)

- a)** Types of fracture
- b)** Causes of sports injuries
- c)** Muscle fatigue
- d)** Second wind
- e)** Blood pressure

20

Seat No.	
----------	--

Set P

बी.पी.एड. (सत्र - I) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२६
Health Education and Environmental Studies (BPED1103)

वार, दिनांक: बुधवार, २२-०४-२०२६
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

कमाल गुण: ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

- १) "Environmental" या शब्दाचा अर्थ ----.
- अ) आजूबाजूची परिस्थिती ब) केवळ हवा
क) केवळ पाणी ड) केवळ जमीन
- २) "Pollution" म्हणजे ----.
- अ) पर्यावरणातील हानिकारक बदल
ब) हवा शुध्द करणे
क) पाण्याचे संवर्धन
ड) वृक्ष लागवड
- ३) शुध्द पाणी, स्वच्छ हवा व अन्न यांचा संबंध ---- शी आहे.
- अ) उद्योग ब) शिक्षण
क) रोग ड) पर्यावरण
- ४) कुपोषणाचे मुख्य कारण ----आहे.
- अ) अति खाणे ब) प्रदूषण
क) अपुरा आहार ड) व्यायाम
- ५) संसर्गजन्य रोगांचा प्रसार प्रामुख्याने ---- द्वारे होतो.
- अ) दूषित अन्न व पाणी ब) शुध्द हवा
क) आरोग्य शिक्षण ड) व्यायाम
- ६) ध्वनि प्रदूषणाची सुरक्षित पातळी ---- डेसिबल असते.
- अ) १५० dB ब) १०० dB
क) ५५ dB ड) २०० dB
- ७) हृदय विकार टाळण्यासाठी ---- आवश्यक आहे.
- अ) व्यायाम ब) प्रदूषण
क) अति खाणे ड) धूम्रपान

Seat No.	
-------------	--

Set **P**

**B.P.Ed. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: March/April – 2026
Health Education and Environmental Studies (BPED1103)**

Day & Date: Wednesday, 22-04-2026
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.**10**

- 1) The term "Environmental" Means _____.
 - a) Surroundings
 - b) Only air
 - c) Only water
 - d) Only land

- 2) "Pollution" means _____.
 - a) Harmful changes in environment
 - b) Purifying air
 - c) Conserving water
 - d) Tree plantation

- 3) Pure Water, Air and Food are related to _____.
 - a) Industry
 - b) Education
 - c) Disease
 - d) Environment

- 4) The main cause of malnutrition is _____.
 - a) Overeating
 - b) Pollution
 - c) Inadequate diet
 - d) Exercise

- 5) Communicable disease mainly spread through _____.
 - a) Contaminated food and water
 - b) Fresh air
 - c) Health education
 - d) Exercise

- 6) The safe level of noise pollution is _____ decibels.
 - a) 150 dB
 - b) 100 dB
 - c) 55 dB
 - d) 200 dB

- 7) To prevent heart disease _____ in necessary.
 - a) Exercise
 - b) Pollution
 - c) Overeating
 - d) Smoking

- 8) Health is the real _____ this is the Proverb.
 - a) Education
 - b) Pollution
 - c) Disease
 - d) Wealth

Seat No.	
-------------	--

Set P

बी.पी.एड. (सत्र - I) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल - २०२६
Organization, Administration and Sports Management (BPED1104)

वार, दिनांक: शुक्रवार, २४-०४-२०२६
 वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

कमाल गुण: ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०

- १) अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ क्रीडा स्पर्धांचा सचिव — असतो.

अ) प्राचार्य	ब) कुलगुरु
क) क्रीडा संचालक	ड) यापैकी नाही
- २) शारीरिक शिक्षण कार्यक्रम राबविताना — या क्रीडा सुविधा महत्त्वाच्या आहेत.

अ) मैदान	ब) जिम्नॅशियम हॉल
क) पोहण्याचा तलाव	ड) वरील सर्व
- ३) दर्जेदार व्यायाम शाळेची उंची — असते.

अ) १० मीटर	ब) १२.५ मीटर
क) ७ मीटर	ड) ५ मीटर
- ४) दर्जेदार पोहण्याचा तलाव — मीटर लांब आणि रुंद असतो.

अ) ५० × २१ मीटर	ब) १० × १० मीटर
क) १० × २० मीटर	ड) ३० × १० मीटर
- ५) जलतरण तलावातील पाणी शुद्ध करण्यासाठी — चा वापर करतात.

अ) कॅल्शियम	ब) पोटॅशियम
क) क्लोरीन	ड) यापैकी नाही
- ६) क्रीडा साहित्य खरेदीची पहिली पायरी — आहे.

अ) कोटेशन	ब) साठा
क) मागणी	ड) यापैकी नाही
- ७) बाद पद्धतीची सूत्रे — आहे.

अ) $\frac{N(N-1)}{2}$	ब) $(N + N) - 1$
क) $N + 2$	ड) यापैकी नाही

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**B.P.Ed. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2026**

Organization, Administration and Sports Management (BPED1104)

Day & Date: Friday, 24-04-2026
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 10

- 1) The secretary of All India Inter University Sports Tournament is _____.
 a) College Principal b) Vice Chancellor
 c) Director of sports d) None of these

- 2) While conducting physical education programmed, important sports facility is _____.
 a) Playfield b) Gymnasium
 c) Swimming tank d) Above all

- 3) Height of standard Gymnasium hall is _____.
 a) 10M b) 12.5M
 c) 7M d) 5M

- 4) The length and width of standard swimming pool is _____.
 a) 50×21m b) 10×10m
 c) 10×20m d) 30×10m

- 5) The purification of water in swimming pool is through _____.
 a) Calcium b) Potassium
 c) Chlorine d) None of these

- 6) First step of purchasing sports materials is _____.
 a) Quotation b) Stock
 c) Requirement d) None of these

- 7) Formula for knock out systems _____.
 a) $\frac{N(N-1)}{2}$ b) $(N + N) - 1$
 c) $N + 2$ d) None of these

- 8) Organization of interschool tournament is held under _____.
 a) T.S.O. b) V.C.
 c) Corporate d) None of these

Seat No.	
----------	--

Set P

बी.पी.एड. (सत्र - II) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल - २०२६
Yoga Education (BPED1201)

वार, दिनांक: गुरुवार, १६-०४-२०२६
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

कमाल गुण: ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०

- १) आंतरराष्ट्रीय योग दिवस ——— दिवशी साजरा केला जातो.

अ) २७ जून	ब) २१ जून
क) १० जून	ड) यापैकी नाही
- २) क्रियेचे प्रकार ——— आहेत.

अ) जल नेती	ब) सूत्र नेती
क) धौती	ड) वरील सर्व
- ३) ——— हे अष्टांग योगाचे सहावे अंग आहे.

अ) ध्यान	ब) प्राणायाम
क) धारणा	ड) यम
- ४) ——— हे प्राणायामाचे घटक आहेत.

अ) पुरक	ब) कुभंक
क) रेचक	ड) वरील सर्व
- ५) अष्टांग योगाचे ——— हे अंग नैतिक शिस्त व तत्वांवर लक्ष केंद्रीत करते.

अ) नियम	ब) यम
क) आसन	ड) यापैकी नाही
- ६) आसनांचे मानवी शरीरावर होणारे परिणाम ———.

अ) ताकद	ब) लवचिकता
क) आरोगी सांधे	ड) वरील सर्व
- ७) ——— हे प्राणायाम शरीरात थंडावा निर्माण करणारे म्हणून ओळखले जाते.

अ) शितकारी	ब) शीतली
क) दोन्ही अ) आणि ब)	ड) यापैकी नाही

- ८) शरीरातील ऊर्जेचा प्रवाह नियंत्रित करण्यासाठी ——— तंत्र करतात.
 अ) बंध ब) क्रिया
 क) प्राणायम ड) वरील सर्व
- ९) एखाद्या ठराविक गोष्टीवर काही काळ लक्ष एकाग्र करणे म्हणजे ———.
 अ) कपालभाती ब) धौती
 क) त्राटक ड) शीतली
- १०) योगा हा शब्द संस्कृत भाषेमधील ——— या धातूपासून तयार झाला आहे.
 अ) युज् ब) योग
 क) दोन्ही अ) आणि ब) ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) प्राणायमाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. १०
 ब) शारीरिक शिक्षण व खेळामधील योगाचे गरज आणि महत्त्व लिहा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) अष्टांग योग म्हणजे काय ते लिहून यम आणि नियम ही दोन अंगे सविस्तर स्पष्ट करा.
 ब) योगिक सराव व शारीरिक व्यायाम यामधील फरक स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) आसनांचे मानवी शरीरातील विविध संस्थेवर होणारा परिणाम लिहा.
 किंवा
 ब) योग शिक्षणाची ध्येय व उद्दीष्टे स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) २०

- अ) सुर्यनमस्कार.
 ब) क्रियेचे प्रकार.
 क) योगिक आहार.
 ड) आरोग्य मधील योगाची भूमिका.
 इ) समाधी.

- ८) शारीरिक शिक्षणाच्या विशेष पाठाची शेवटची पायरी कोणती?
 अ) प्रश्न पध्दती
 ब) मनोरंजन भाग
 क) शिकविण्याचा भाग
 ड) विसर्जन
- ९) — या शैक्षणिक साधन म्हणून वापर करतात.
 अ) व्याख्यान
 ब) चित्रे
 क) आदेश
 ड) वरील सर्व
- १०) पूर्व तयारीचे — प्रकार आहेत.
 अ) दोन
 ब) तीन
 क) चार
 ड) एक

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) औपचारीक व अनौपचारीक शिक्षण स्पष्ट करा. १०
 ब) व्याख्यान पध्दत स्पष्ट करा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) शारीरिक शिक्षण शिक्षकाची पात्रता व गुणवत्ता स्पष्ट करा.
 ब) विद्यार्थी नेतृत्व शारीरिक शिक्षणामधून सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) वर्गरचना व वर्गरचनेचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
 किंवा
 ब) विशेष पाठ सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) २०

- अ) सूक्ष्म अध्यापन
 ब) शैक्षणिक साधने
 क) पाहुण्यांचे भाषण
 ड) पूर्ण पध्दत
 इ) पूर्ण भाग पूर्ण पध्दत

Seat
No.

Set P

B.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: March/April - 2026
Educational Technology and Methods of Teaching in Physical
Education (BPED1202)

Day & Date: Saturday, 18-04-2026
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

10

- 1) Radio, Tape recorder is _____ aid.
 - a) Audio
 - b) Visual
 - c) Both a and b
 - d) None of these
- 2) Video clip, computer, T.V etc. are the _____ aid.
 - a) Audio visual
 - b) Visual
 - c) Audio
 - d) None of these
- 3) Aids which are used without any projection are called _____.
 - a) Projected
 - b) Non projected
 - c) Both a and b
 - d) None of these
- 4) Which of the following is not an audio visual aid used by a teacher in classroom for teaching learning process?
 - a) T.V.
 - b) Films
 - c) Computer
 - d) None of these
- 5) Which method is used for the publicity?
 - a) Exhibition
 - b) Demonstration
 - c) Both a and b
 - d) None of these
- 6) Giving the knowledge and information to another person is called _____.
 - a) Teaching
 - b) Study
 - c) Education
 - d) All of these
- 7) Teaching is a _____ process.
 - a) Natural
 - b) Artificial
 - c) New
 - d) Old
- 8) Which is the last step of specific lesson in Physical Education?
 - a) Question method
 - b) Recreation method
 - c) Teaching part
 - d) Dismissal
- 9) _____ is used in teaching aid.
 - a) Lecture
 - b) Picture
 - c) Command
 - d) All of these

- 10) Preparation is _____ types.
- a) Two
 - b) Three
 - c) Four
 - d) One

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain Formal and Non formal education. **10**
- b) Explain the Lecture method. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One)

15

- a) Explain in details qualities and qualification of Physical Education Teacher.
- b) Explain in details student leadership though Physical Education.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

15

- a) Explain in details class formation and its different types.
- b) Explain in details specific lesson plan.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four)

20

- a) Micro Teaching
- b) Teaching Aids
- c) Guest speaker
- d) Whole method
- e) Whole part whole method

- ८) अध्यापन हे एक —— आहे.
 अ) कला
 ब) शास्त्र
 क) कला व शास्त्र
 ड) यापैकी नाही
- ९) नाटयातून शिक्षण देण्याचा प्रयत्न म्हणजे —— होय.
 अ) कथन
 ब) कथाकथन
 क) नाटयीकरण
 ड) स्पष्टीकरण
- १०) हेतूपूर्वक पुनरावृत्ती ही अध्यापनाच्या कोणत्या तंत्रात असते?
 अ) प्रश्नोत्तरतंत्र
 ब) चर्चा तंत्र
 क) स्पष्टीकरण तंत्र
 ड) उदाहरणे व दाखल्याचे तंत्र

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) गद्य अध्यापन व पद्य अध्यापन स्पष्ट करा. १०
 ब) मराठी अध्यापनाचे स्थान व महत्व स्पष्ट करा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

- अ) दृकश्राव्य साधनांची यादी देवून कोणत्याही तीन दृकश्राव्य साधनांची मराठी अध्यापनात उपयोग स्पष्ट करा. १५
 ब) भाषा विषय शिक्षकाची अहर्ता व गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

- अ) मराठी अध्यापनाच्या विविध पध्दतीची यादी देवून व्याख्यान व कथन पध्दती सविस्तर स्पष्ट करा. १५

किंवा

- ब) प्रथम भाषा म्हणून मराठीच्या अध्यापनाचे हेतू व उद्दिष्टे लिहा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) शुध्दलेखनाचे महत्व
 ब) व्याकरण अध्यापन
 क) मराठी भाषा शिक्षक संघटना
 ड) मूल्यमापन पध्दती
 इ) अध्ययन अनुभव २०

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**B.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2026
Methods of Teaching School Subject
English (BPED1205)**

Day & Date: Tuesday, 21-04-2026
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

10

- 1) English is link language at _____ level.
 - a) Regional
 - b) State
 - c) National
 - d) International
- 2) _____ is a form of literature.
 - a) Prose
 - b) Poetry
 - c) Grammer
 - d) Language
- 3) Students are able to understand quickly through _____.
 - a) School
 - b) English
 - c) Mother tongue
 - d) Curriculum
- 4) As per three language formula the first language must be _____.
 - a) National language
 - b) International language
 - c) Regional language
 - d) Mother tongue
- 5) To develop ability of understanding is the aim of teaching _____.
 - a) Poetry
 - b) Prose
 - c) Grammer
 - d) Communication
- 6) _____ is not taught in parts.
 - a) Grammer
 - b) Poetry
 - c) Prose
 - d) Reading
- 7) _____ is dynamic is progress and not static one.
 - a) Language
 - b) Grammer
 - c) Poetry
 - d) Prose
- 8) There are _____ types of reading.
 - a) Four
 - b) Two
 - c) Ten
 - d) Eight

Seat
No.

Set P

बी.पी.एड. (सत्र - II) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२६
**Methods of Teaching School Subject
 History (BPED1206)**

वार, दिनांक: मंगळवार, २१-०४-२०२६
 वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

कमाल गुण: ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०
- १) इतिहासाच्या शिक्षकाकडे कोणता गुण वा कोणते गुण हवेत?
 अ) संशोधन वृत्ती
 ब) जिज्ञासू व चौकस वृत्ती
 क) इतिहासाचे विषयाचे सखोल ज्ञान
 ड) वरील सर्व
- २) इतिहासातील एखाद्या घटक अध्यापनानंतर विद्यार्थ्यांच्या अध्यायानातील त्रुटी व चुकांचा शोध घेण्यासाठी शिक्षकांनी ---- चाचणीचा वापर करावा.
 अ) घटक
 ब) संपादन
 क) क्षमता
 ड) नैदानिक
- ३) पाठ नियोजनाच्या कोणत्या पायरीवर शिक्षकांनी अध्यापन तंत्राचा उपयोग करावा?
 अ) विषयविवेचन
 ब) संकलन
 क) मूल्यमापन
 ड) गृहपाठ
- ४) इतिहास शिक्षकाने खालीलपैकी कोणत्या ठिकाणी क्षेत्र-भेटीचे आयोजन केले पाहिजे?
 अ) समुद्र किनारा
 ब) किल्ला
 क) तारांगन
 ड) कारखाना
- ५) इतिहास शिक्षकासाठी खालीलपैकी व्यावसायिक विकासाचा कार्यक्रम कोणता नाही?
 अ) उद्बोधन
 ब) चर्चा सत्रे
 क) कार्यशाळा
 ड) शिकवणी वर्ग

- प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)
- अ) इतिहासाची खोली गरज व महत्त्व
 - ब) घटक नियोजन
 - क) इतिहास अध्यापनाचे तंत्र
 - ड) इतिहास सहलीचे महत्त्व
 - इ) इतिहास अध्यापनाची मुल्ये

Seat No.

Set	P
-----	---

**B.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2026
Methods of Teaching School Subject
History (BPED1206)**

Day & Date: Tuesday, 21-04-2026
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

10

- 1) What quality or qualities should a History teacher possess?
 - a) Research aptitude
 - b) Inquisitive and observant nature
 - c) Deep knowledge of the subject
 - d) All of the above

- 2) After teaching a particular topic in History to find out the errors and shortcomings in the students' understanding, a teacher should use which type of test?

a) Component test	b) Editing test
c) Ability test	d) Diagnostic test

- 3) At which stage of lesson planning should teachers use teaching techniques?

a) Subject explanation	b) Collection
c) Evaluation	d) Homework

- 4) Which of the following places should a History teacher organize a field trip to?

a) Seashore	b) Fort
c) Planetarium	d) Factory

- 5) Which of the following is NOT a professional development program for a History teacher?

a) Orientation	b) Discussion session
c) Workshop	d) Tuition classes

- 6) What is essential to have in a history class?

a) Furniture	b) Plant specimen
c) Family trees	d) Photographs of authors

- 7) In remedial teaching what aspect (s) should teachers change?
a) Objectives of teaching
b) Teaching aids
c) Nature of learning experiences
d) All of the above
- 8) How can a history teacher bring life into history while teaching it?
a) By narrative method b) By storytelling method
c) Unit planning d) Dramatization
- 9) It is useful for comparing information between two events.
a) Chart b) Timeline
c) Model d) Blackboard
- 10) It is also useful for analyzing the syllabus and curriculum for students.
a) Content- based teaching method
b) Lesson planning
c) Unit planning
d) Annual planning

Q.2 Answer the following questions.

- a) Illustrate and the objectives of History at secondary school level is curriculum. **10**
- b) Explain the qualities of History Teacher. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One)**15**

- a) What are the different methods of teaching History? Explain merits and demerits of lecture method.
- b) Define the History and explain the place and importance of history in curriculum.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)**15**

- a) Explain the need importance of teaching aids in the history curriculum.
- OR**
- b) What are the various types of audio visual aids? How will you use it in the teaching History?

Q.5 Write Short Notes. (Any Four)**20**

- a) History Room Need & Importance
b) Unit planning
c) Technique of Teaching History
d) Importance of History Tour
e) Value of Teaching History

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

बी.पी.एड. (सत्र - II) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल - २०२६
**Methods of Teaching School Subject
 Geography (BPED1207)**

वार, दिनांक: मंगळवार, २१-०४-२०२६
 वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

कमाल गुण: ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०
- १) मूल्यमापन तंत्राचा उदय प्रथम ---- देशात झाला.
 अ) कॅनडा
 ब) जपान
 क) अमेरिका
 ड) भारत
 - २) प्रत्येक नकाशामध्ये ---- दिशा बाणाद्वारे दर्शविली जाते.
 अ) पश्चिम
 ब) पूर्व
 क) उत्तर
 ड) दक्षिण
 - ३) विद्यार्थी नकाशाचे अचूक वाचन करतो हे स्पष्टीकरण भूगोल अध्यापनाच्या ---- उद्दिष्टांचे आहे.
 अ) ज्ञान
 ब) आकलन
 क) कौशल्य
 ड) उपयोजन
 - ४) अभ्यासक्रम म्हणजे ---- साध्य करण्यासाठी शाळेत उपयोगात आणलेले सर्व प्रकाराचे अनुभव होय.
 अ) शैक्षणिक ध्येय
 ब) विद्यार्थी सहसंबंध
 क) ज्ञान
 ड) यापैकी नाही
 - ५) चांगल्या भूगोल शिक्षकाची वैशिष्ट्ये ---- आहेत.
 अ) सहकारी वृत्ती
 ब) प्रभावी व्यक्तिमत्व
 क) छंद जोपासणे
 ड) वरील सर्व
 - ६) विद्यार्थ्यांच्या कौशल्यांचे मूल्यांकन करण्यासाठी ---- परीक्षा उपयुक्त आहे.
 अ) प्रात्यक्षिक
 ब) मौखिक
 क) लिखित
 ड) यापैकी काहीही नाही

- ७) ——— हे तंत्रज्ञान आधारित शिक्षण संसाधने नाहीत.
 अ) वेब लेक्चर नोट्स
 ब) नकाशा आकृती चार्ट वापरणे
 क) ऑनलाइन शिक्षण
 ड) एलसीडी प्रोजेक्टर
- ८) खालीलपैकी ——— हा भूगोल अध्यापनाचा हेतू नाही.
 अ) धार्मिक उद्देश
 ब) व्यवहारी उपयुक्तता
 क) सांस्कृतिक हेतू
 ड) मानसिक क्षमता विकास
- ९) प्रसिध्द भूगोलशास्त्रज्ञ ——— याने प्रथम भूगोल या शब्दाचा शोध लावला.
 अ) वास्को-दा-गामा
 ब) इरॅटोस्थेनिस
 क) हिप्पार्कस
 ड) पटोलमी
- १०) कोणत्याही नैसर्गिक घटकाच्या शिक्षणासाठी ——— शिक्षण पध्दतीचा वापर केला जातो.
 अ) प्रयोगशाळा
 ब) व्याख्यान
 क) प्रकल्प
 ड) कथा

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) भूगोल विषयाचा इतिहास विषयाशी असणारा समवाय स्पष्ट करा. १०
 ब) भूगोल अध्यापनात नकाशे आणि प्रतिकृती यांचे महत्त्व सांगा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

- अ) भूगोल अध्यापन मूल्यमापन कार्यपध्दतीत परिक्षेच्या प्रकारांचा वापर कसा स्पष्ट करा. १५
 ब) वस्तुनिष्ठ प्रश्न म्हणजे काय? वस्तुनिष्ठ प्रश्नांचे गुण-दोष उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

- अ) माध्यमिक स्तरावरील भूगोल अध्यापनाची ध्येय आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा. १५
 किंवा
 ब) भूगोल अध्यापनाच्या विविध पध्दती कोणत्या? माध्यमिक स्तरावर निरीक्षण पध्दती आणि प्रवास पध्दती कशी वापराल ते सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) ग्लोबचा वापर
 ब) भूगोल मेळा
 क) भूगोलाच्या व्याकरणाचे महत्त्व
 ड) नकाशाचे प्रकार
 इ) भूगोल शिक्षकांचे गुण २०

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**B.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2026
Methods of Teaching School Subject
Geography (BPED1207)**

Day & Date: Tuesday, 21-04-2026
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

10

- 1) The evolution technique firstly originated in _____.
 - a) Canada
 - b) Japan
 - c) America
 - d) India

- 2) In every map _____ direction is shown by arrow.
 - a) West
 - b) East
 - c) North
 - d) South

- 3) Pupil read a perfect map - this explanation is an objective of geography teaching.
 - a) Knowledge
 - b) Understanding
 - c) Skill
 - d) Application

- 4) Curriculum means to achieve _____ by using all types of experiences in school.
 - a) Educational aim
 - b) Student relation
 - c) Knowledge
 - d) None of these

- 5) The characteristics of a good geography teacher is _____.
 - a) Co-operative attitude
 - b) Powerful personality
 - c) Hobbyist
 - d) All above

- 6) The _____ examination is useful for assessing student's skills.
 - a) Practical
 - b) Oral
 - c) Written
 - d) None of these

- 7) This is note technology-based teaching resources.
 - a) Web lecture notes
 - b) Using map, diagram, chart
 - c) Online learning
 - d) LCD projector

- 8) The following _____ is not the objective of geography teaching.
 - a) Religious purpose
 - b) Practical utility
 - c) Cultural purpose
 - d) Development of mental abilities

- 9) The famous geographer _____ was the first to coin the word 'geography'.
a) Vasco-da-Gama b) Eratosthenes
c) Hipparchus d) Ptolemy
- 10) To teach any natural unit _____ teaching method is used.
a) Laboratory b) Lecture
c) Project d) Story

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain the correlation of Geography with History subject. **10**
b) State the importance of maps, models in geography teaching. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One)**15**

- a) Explain the used of types of examination evaluation procedure in teaching geography.
b) What is meant by objective question? Explain the merits and demerits of objective questions with example.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)**15**

- a) Explain aims and objectives of teaching Geography at secondary level.
b) Which are methods teaching geography? Illustrate the observation and journey method of teaching geography at secondary school level.

Q.5 Write short note. (Any Four)**20**

- a) Use of globe
b) Geography fair
c) Importance of Grammar of geography
d) Types of Map
e) Qualities of geography teachers

Seat No.	
----------	--

Set P

बी.पी.एड. (सत्र - II) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल - २०२६
**Methods of Teaching School Subject
 Science (BPED1211)**

वार, दिनांक: मंगळवार, २१-०४-२०२६
 वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

कमाल गुण: ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

- १) प्रक्षेपित साधन कोणते आहेत?

अ) वार्ताफलक	ब) ओ.एच.पी.
क) मॉडेल	ड) वरील सर्व
- २) खालीलपैकी कोणते साधन हे अप्रक्षेपित आहे?

अ) फिल्मस्ट्रिप	ब) चार्ट
क) स्लाईड	ड) इपिडीओ स्कोप
- ३) खालीलपैकी कोणते प्रक्षेपित साधने शिक्षक अध्यापन करताना वापरतात?

अ) फोटोग्राफी	ब) फळा
क) इपिडीओ स्कोप	ड) यापैकी नाही
- ४) रेडिओ आणि टेपरेकॉर्डर हे ——— साधने आहे.

अ) श्राव्य	ब) दृक
क) अ आणि ब	ड) यापैकी नाही
- ५) शास्त्र मेळाव्याचे स्वरूप ——— प्रकारचे आहे.

अ) स्पर्धा घेतली जाते	ब) प्रदर्शन राबविले जाते
क) परिसंवाद घेतला जातो	ड) वरील सर्व
- ६) शास्त्रमेळावे या अभ्यासनुवर्ती कार्यक्रमाचा उगम ——— येथे झाला.

अ) जपान	ब) भारत
क) अमेरिका	ड) यापैकी नाही
- ७) ——— यांनी स्वयंशोधन पध्दती शोधून काढली.

अ) डॉ. एच. ई. आर्मस्ट्रॉंग	ब) पॅव्हलाव्ह
क) स्किनर	ड) यापैकी सर्व

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**B.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2026
Methods of Teaching School Subject
Science (BPED1211)**

Day & Date: Tuesday, 21-04-2026
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

10

- 1) Which is projected aid _____.
 - a) Bulletin Board
 - b) O.H.P.
 - c) Model
 - d) All of these
- 2) Which one of the following is non projectal teaching aid?
 - a) Film strip
 - b) Chart
 - c) Slide
 - d) Epidiascope
- 3) Which of the following teacher learning aid is a projected aid used by a teacher in the teaching learning process?
 - a) Photographs
 - b) Chalk board
 - c) Epidiascope
 - d) None of these
- 4) Radio, tap recorder is _____ aids.
 - a) Audio
 - b) Visual
 - c) a and b both
 - d) None of these
- 5) Nature of science organization is _____.
 - a) Competition
 - b) Exhibition
 - c) Seminar
 - d) All of these
- 6) The origin of science organization was in _____.
 - a) Japan
 - b) India
 - c) America
 - d) None of these
- 7) _____ found Heuristic method.
 - a) Dr. H. E. Armstrong
 - b) Pavalove
 - c) Skinner
 - d) All of these
- 8) Revision of previous knowledge is _____.
 - a) Introduction
 - b) Statement of aim
 - c) Presentation
 - d) None of these

- 9) _____ is a quantitative technique of evaluation.
- a) Observation
 - b) Projective
 - c) Self-observation
 - d) Exam
- 10) A store of experience under control of school for a student is _____.
- a) Evaluation
 - b) Curriculum
 - c) Teaching
 - d) None of these

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain in details lecture method. **10**
- b) Explain in details characteristics a good text book of science. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One)

- a) Explain in details correlation of science with physical education. **15**

OR

- b) Explain in details maxims of teaching.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

- a) Explain in detail Experimental method. **15**

OR

- b) Explain in details Teaching Aids.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four)

- a) Unit plan
 - b) Types of test
 - c) Qualities of science teacher
 - d) Science teacher organization
 - e) Science laboratory
- 20**

- ७) नफा-तोटा शिकवताना उदाहरणे संकल्पना स्पष्ट होतात.
 अ) व्यवहारोपयोगी उदाहरणे ब) विक्री
 क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही
- ८) अध्ययन अध्यापन ही प्रक्रिया ---- आहे.
 अ) एक केंद्री ब) फक्त विद्यार्थी
 क) फक्त शिक्षक ड) द्विकेंद्री
- ९) जेव्हा शिक्षक इतर विषयासमवेत गणित विषयाचा समवाय साधण्याचे नियोजन करतो तेव्हा त्या समवयास ---- म्हणतात.
 अ) पध्दतशीर ब) क्रमबद्ध
 क) केंद्रीत ड) प्रासंगिक
- १०) खालच्या वर्गासाठी ---- पध्दती उपयोगी नाही.
 अ) तोंडी पध्दत ब) शाब्दीक
 क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) वार्षिक नियोजन स्पष्ट करा. १०
 ब) पर्यवेक्षित अभ्यास सविस्तर स्पष्ट करा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) गणित विषय शिक्षकाची व्यवसायिक वाढ व विकास सविस्तर स्पष्ट करा.
 ब) गणिताचा शारीरिक शिक्षण विषयाशी असणारा समवाय स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) गणित अध्यापनाची सुत्रे स्पष्ट करा.
 ब) गणिताची संकल्पना, स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) २०

- अ) प्रक्षेपित साधणे
 ब) गणित मंडळ
 क) परिक्षेचे प्रकार
 ड) घटक नियोजन
 इ) गणिताचे पुस्तक

Seat No.	
-------------	--

Set	P
-----	---

**B.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2026
Methods of Teaching School Subject
Mathematics (BPED1212)**

Day & Date: Tuesday, 21-04-2026
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

10

- 1) _____ is the pioneer of heuristic method.

a) Armstrong	b) Newton
c) Kilportic	d) All of these

- 2) Student participate programmes of mathematics club is the specification of _____ objectives.

a) Understanding	b) Interest
c) Knowledge	d) all above

- 3) Mathematics is a science of _____.

a) Materials	b) Non material
c) Logic	d) Resoning ability

- 4) The inductive method of teaching mathematics is based on _____ maximum.

a) From particular to general	b) From whole to part
c) From individual to definite	d) All of these

- 5) The project method was propounded by _____.

a) Newton	b) Skinner
c) William Kilportick	d) All of these

- 6) Film strip is an _____ aid.

a) Non projected	b) Projected
c) A and B both	d) None of these

- 7) While teaching profit and loss _____ e.g. explain concept.

a) Day today life	b) Selling
b) A and B both	d) None of these

- 8) Teaching and learning is a _____ process.

a) One way	b) Only students
c) Only teacher	d) Two way

Seat No.	
----------	--

Set P

बी.पी.एड. (सत्र - II) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२६
**Contemporary issues in Physical Education: Fitness, Wellness,
 Sports Nutrition and Weight Management (BPED1213)**

वार, दिनांक: गुरुवार, २३-०४-२०२६
 वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

कमाल गुण: ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०
- १) — हे हृदय विकाराचे एक कारण आहे.

अ) स्थूलता	ब) व्यायाम
क) समतोल आहार	ड) कृतीयुक्त जीवन
 - २) बी.एम.आय. = — ?

अ) उंची (फूट) / वजन (किलो)	ब) वजन (ग्रॅम) / उंची (मी) ^२
क) वजन (किलो) / उंची (मी)	ड) वजन (किलो) / उंची (मी) ^२
 - ३) टी.एच.आर. चे विस्तारीत रूप — हे आहे.

अ) टोटल हार्ट रेट	ब) टारगेट हार्ट रेट
क) टॉलरेबल हार्ट रेट	ड) टेक्नीकल हार्ट रेट
 - ४) कोणते स्थूलतेचे एक कारण नाही?

अ) दैनंदिन व्यायाम	ब) अनुवंशिकता
क) अतिखाणे	ड) निष्क्रियता
 - ५) अंडे हे — उत्तम स्रोत आहे.

अ) पानी	ब) प्रथिन
क) कर्बोदके	ड) खनिजे
 - ६) शरीरातील एका ठराविक जागेतील चरबी कमी करणे हे — आहे.

अ) सत्य	ब) मिथक
क) शक्य	ड) यापैकी नाही
 - ७) वातपेक्षी क्षमता विकसनासाठी व्यायामाची आदर्श तीव्रता कोणती?

अ) २०% ते ३०%	ब) ३०% ते ४०%
क) ६०% ते ८०%	ड) ९०% ते १००%

- ८) खेळाडू बालकाने आपल्या दैनंदिन आहारात ---- स्निग्धांचे सेवन करणे.
 अ) ५% ते १०% ब) ५०% ते ६०%
 क) ७०% ते ८०% ड) २०% ते ३०%
- ९) व्यावसायिक जीवनात आव्हाने स्वीकारण्याची क्षमता असणे म्हणजे -- होय.
 अ) व्यावसायिक निरामयता ब) भावनिक निरामयता
 क) सामाजिक निरामयता ड) आध्यात्मिक निरामयता
- १०) उच्च रक्तदाब हा ---- चा एक दुष्परिणाम आहे.
 अ) व्यायाम ब) आरोग्यदायी जीवन
 क) स्थूलता ड) समतोल आहार

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) ओपन जीम ची गरज आणि महत्व स्पष्ट करा. १०
 ब) क्री वेट आणि मशीन वेट व्यायामातील फरकाचे वर्णन करा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) सुदृढतेची व्याख्या सांगून आरोग्याधिष्ठित शारीरिक सुदृढतेचे घटक सोदाहरण सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

- ब) सुदृढता व निरागयतेचे महत्व आणि व्याप्ती सांगा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) स्थूलतेची कारणे सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

- ब) निरामयतेचे आयाम सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) २०

- अ) बी.एम.आय.
 ब) क्रीडा मंडळ
 क) वजन घटवण्याबाबतचे सर्वसामान्य गैरसमज / मिथक
 ड) वातनिरपेक्षी व्यायाम
 इ) झुंबा आणि एरोबीक्स चे आरोग्याला होणारे फायदे

Seat No.	
----------	--

Set **P**

**B.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
March/April - 2026**

**Contemporary issues in Physical Education: Fitness, Wellness,
Sports Nutrition and Weight Management (BPED1213)**

Day & Date: Thursday, 23-04-2026
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 10

- 1) _____ is the one of the causes of heart disease.
 - a) Obesity
 - b) Exercise
 - c) Balanced diet
 - d) Active life

- 2) BMI = _____?
 - a) Height (Ft)/Weight (Kg)
 - b) Weight (gm)/ Height (m)²
 - c) Weight (kg)/ Height (m)
 - d) Weight (kg)/ Height (m)²

- 3) Full form of T.H.R. is _____.
 - a) Total Heart Rate
 - b) Target Heart Rate
 - c) Tolerable Heart Rate
 - d) Technical Heart Rate

- 4) Which is not a cause of obesity?
 - a) Daily Exercise
 - b) Heredity
 - c) Over Eating
 - d) Inactivity

- 5) Egg is a good source of _____.
 - a) Water
 - b) Protein
 - c) Carbohydrates
 - d) Minerals

- 6) Spot deduction of facts is a _____.
 - a) Truth
 - b) Myth
 - c) Possible
 - d) None of these

- 7) Which is an ideal intensity to develop aerobic capacity?
 - a) 20% to 30%
 - b) 30% to 40%
 - c) 70% to 80%
 - d) 90% to 100%

- 8) A sporty child should consume _____ fats in his daily diet.
 - a) 5% to 10%
 - b) 50% to 60%
 - c) 70% to 80%
 - d) 20% to 30%

- 9) In professional life an ability of accepting challenges is _____.
a) Occupational Wellness b) Emotional Wellness
c) Social Wellness d) Spiritual Wellness
- 10) High blood pressure is hazard of _____.
a) Exercise b) Healthy life
c) Obesity d) Balanced Diet

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain the need and importance of open gym. **10**
b) Describe the difference, between free weight and Machine weight exercise. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One)

- a) Define fitness and explain the HRPF components in detail with suitable examples. **15**

OR

- b) Give the importance and scope of fitness and wellness.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

- a) Explain the causes of obesity in detail. **15**

OR

- b) Explain the dimensions of wellness.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four)

- a) BMI **20**
b) Sports club
c) Common myths about weight loss
d) Anaerobic exercises
e) Health benefits of Zumba & Erobics

Seat No.	
-------------	--

Set **P**

**B.P.Ed. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2026
Sports Training (BPED2301)**

Day & Date: Friday, 17-04-2026
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options.**10**

- 1) Ability to change the position is called _____.
 - a) Speed
 - b) Agility
 - c) Power
 - d) Strength

- 2) Component of physical fitness is _____.
 - a) Endurance
 - b) Friction
 - c) Projection
 - d) None of these

- 3) There are mainly _____ types of coordinative abilities.
 - a) 2
 - b) 7
 - c) 3
 - d) 5

- 4) Discovery and adoption of fartlek training for the first time _____ done here.
 - a) England
 - b) U.S.A.
 - c) Sweden
 - d) India

- 5) What is the primary, aim of sports training?
 - a) To improve overall health
 - b) To enhance physical fitness
 - c) To achieve optimal performance
 - d) To develop social skill

- 6) Range of movement of the joint is called _____.
 - a) Speed
 - b) Flexibility
 - c) Endurance
 - d) Agility

- 7) _____ method is based on the principle 'effort and recovery'.
 - a) Interval Training
 - b) Fartlek Training
 - c) Circuit Training
 - d) None of these

- 8) "Speed play" is also called _____.
 - a) Weight training
 - b) Pressure training
 - c) Fartlek training
 - d) Interval training

- 9) Strength endurance can be developed with _____.
a) Circuit training b) Plyometric exercises
c) Conditioning exercises d) Weight training
- 10) _____ training refers to the development of specific skill and strategies for competition.
a) Tactical b) Technical
c) Physical d) Mental

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain Aim and Objective of sports Training. **10**
b) Explain in detail weight training. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One)

- a) Define the sports training explain system of sports training. **15**
OR
b) List the components of physical fitness explain in detail. Method to improve any one components.

Q.4 Answer the following question. (Any One)

- a) Periodization of annual training programme discuss. **15**
OR
b) Define Tactical. Training explain methods of Tactical Training.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four)

- a) Principles of sports training **20**
b) Fartlek training
c) Interval training
d) Principles of Intensity
e) Reaction Time Development Method

Seat No.	
-------------	--

Set **P**

बी.पी.एड. (सत्र – III) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२६
Computer Applications in Physical Education (BPED2302)

वार, दिनांक: सोमवार, २०-०४-२०२६
वेळ: सकाळी ०९:०० ते १२:००

कमाल गुण: ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०
- १) सेंट्रल प्रोसेसिंग युनिटचे लघुरूप ——— आहे?
अ) मॉनिटर ब) C.P.U
क) टूल बार ड) यापैकी नाही
- २) डेटा कायमस्वरूपी साठवण्यासाठी संगणकाचा ——— भाग वापरला जातो.
अ) RAM ब) हार्ड ड्राइव्ह
क) CPU ड) मॉनिटर
- ३) स्लाइट शो पाहण्यासाठी ——— की वापरली जाते.
अ) F2 ब) F7
क) F9 ड) F5
- ४) पॉवरपॉईंटमध्ये ——— फाइल फॉर्मॅट जोडता येतात.
अ) .gif ब) .jpg
क) .wav ड) वरील सर्व
- ५) " ——— " चा वापर इरेजर म्हणून केला जातो.
अ) मजकूर काढणे ब) मजकूर पेस्ट करणे
क) मजकूर जतन करणे ड) कॉपी पेस्ट
- ६) स्प्रेडशीटमधील उभ्या रेषांना काय म्हणतात ———.
अ) कॉलम ब) सेल
क) रिह्यू ड) टूल बार
- ७) एक्सेलमध्ये सूत्र ——— चिन्हाने सुरु होते.
अ) + ब) -
क) = ड) *

- ८) ——— संगणक मेमरीचे प्रकार.
 अ) रॅम आणि रोम
 ब) इनपुट डिव्हाइस
 क) प्रिंटर
 ड) यापैकी काहीही नाही
- ९) सांख्यिकीय गणना आणि टेबल आणि आलेख तयार करणे यासाठी वापरले जाणारे साधन ———.
 अ) नोटपॅड
 ब) एक्सेल
 क) पॉवरपॉइंट
 ड) यापैकी काहीही नाही
- १०) ctrl+v दिल्यास / प्रेस की ——— मजकूराचा प्रभाव.
 अ) कॉपी
 ब) मजकूर काढून टाका
 क) अ आणि ब दोन्ही
 ड) पेस्ट

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) वर्ड डॉक्युमेंट्समध्ये टेबल कसे सादर करावे ते स्पष्ट करा? १०
 ब) शारीरिक शिक्षण आणि दैनंदिन जीवनात संगणकाचा वापर आणि माहिती संप्रेषणाचे महत्त्व स्पष्ट करा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) MS एक्सेल प्रोग्राम स्पष्ट करा. कीवर्ड आणि माउस मधील फरक काय आहे ते लिहा.

किंवा

- ब) शारीरिक शिक्षणात MS एक्सेलच्या विविध वापराची माहिती लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) पॉवरपॉइंट प्रेझेंटेशनमध्ये मल्टीमीडिया घटक (प्रतिमा, ऑडिओ, व्हिडिओ) प्रभावीपणे कसे वापरावे ते स्पष्ट करा.

किंवा

- ब) पेन ड्राइव्ह आणि हार्ड डिस्क टूलची माहिती थोडक्यात लिहा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) २०

- अ) मायक्रोसॉफ्ट वर्ड मेनू बार
 ब) MS एक्सेलची वैशिष्ट्ये
 क) फोल्डर हटवण्याची प्रक्रिया
 ड) पॉवरपॉइंटमधील ॲनिमेशन इफेक्ट
 इ) इनपुट डिव्हाइस आणि आउटपुट डिव्हाइस

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**B.P.Ed. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2026
Computer Applications in Physical Education (BPED2302)**

Day & Date: Monday, 20-04-2026
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options.

10

- 1) Central processing unit short form is _____.
a) Monitor
b) C.P.U
c) Tool bar
d) None of these
- 2) Computer _____ is used to store data permanently.
a) RAM
b) Hard drive
c) CPU
d) Monitor
- 3) Key can be used to view a slide show _____.
a) F2
b) F7
c) F9
d) F5
- 4) _____ File format can be added to PowerPoint show.
a) .gif
b) .jpg
c) .wav
d) All above
- 5) _____ is used of eraser.
a) remove the text
b) Pest text
c) text save
d) copy paste
- 6) In spread sheet vertical lines are called _____.
a) column
b) cell
c) Review
d) Tool bar
- 7) Formula in excel begin with the _____.
a) +
b) -
c) =
d) *
- 8) _____ types of computer memory.
a) Ram & Rom
b) Input device
c) Printer
d) None of these
- 9) Statistical calculations and preparation of table and graphs can be done using _____.
a) Note pad
b) Excel
c) PowerPoint
d) None of these

- 10) Ctrl +v gives /press key _____ effect of text.
- a) copy
 - b) remove text
 - c) a and b both
 - d) pest

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain how should present tables in word documents? **10**
- b) Explain the importance of information communication in physical education and use of computer in daily life. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One)

15

- a) Explain the MS excel programme? write difference between keyboard and mouse.

OR

- b) Write a various use of MS excel in physical education.

Q.4 Answer the following question. (Any One)

15

- a) Explain how to effectively use multimedia elements (image, audio, video) in a power point presentation.

OR

- b) Write information of pen drive and hard disc tool - in brief.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four)

20

- a) Micro soft word menu bar
- b) Features of MS Excel
- c) Procedure of delete folder
- d) Animation effect in power point
- e) Input device and output device

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

बी.पी.एड. (सत्र - III) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२६
Sports Psychology and Sociology (BPED2303)

वार, दिनांक: बुधवार, २२-०४-२०२६
वेळ: सकाळी ०९:०० ते १२:००

कमाल गुण: ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०

- १) सरावाचा नियम ——— म्हणून ओळखला जातो.
 - अ) उपयोगी आणि अनुपयोगी नियम
 - ब) वारंवारीतेचा नियम
 - क) समाधानाचा नियम
 - ड) यापैकी नाही
- २) प्रत्येक व्यक्तिमध्ये ——— अनुवंशाने येते.

अ) विशिष्ट गुण	ब) विशिष्ट दोष
क) संस्कार	ड) वरील सर्व
- ३) अध्ययन संक्रमाणाचे प्रकार किती?

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच
- ४) व्यक्तिभेदाचे क्षेत्र ——— आहे.

अ) लिंगभेद	ब) शरीररचना
क) मानसिक क्षमता	ड) वरील सर्व
- ५) क्रीडा समाजशास्त्राला ——— प्रकारची पार्श्वभूमी असावी लागते.

अ) मानसशास्त्र	ब) समाजशास्त्र
क) शरीर रचना शास्त्र	ड) अ) आणि ब) दोन्ही
- ६) आंतरिक प्रेरणेचे माध्यम ——— आहे.

अ) शिक्षक	ब) कुटुंब
क) स्वतः	ड) वरील सर्व
- ७) अत्यंत गरजेचे व मूलभूत सामाजिकरण हे ——— .

अ) प्राथमिक सामाजिकरण	ब) दुय्यम सामाजिकरण
क) प्रौढ सामाजिकरण	ड) वरील सर्व

- ८) एका विषयाच्या अध्यापनाचा दुसऱ्या विषयाच्या अध्यापनास मदत होत असेल तर त्या अध्यापन संक्रमणास ---- म्हणतात.
अ) धन संक्रमण ब) ऋण संक्रमण
क) शुन्य संक्रमण ड) यापैकी नाही
- ९) व्यक्तिभेद निर्माण होण्याची कारणे ----
अ) अनुवंश ब) वातावरण
क) लिंगभेद व वय ड) वरील सर्व
- १०) क्रीडा मानसशास्त्राचे ज्ञान ---- यांना उपयुक्त आहे.
अ) मार्गदर्शन ब) खेळाडू
क) शारीरिक शिक्षण शिक्षक ड) वरील सर्व

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) समुहगतीमान व क्रीडा सोईस्तर स्पष्ट करा. १०
ब) क्रीडा मानसशास्त्राची व्याप्ती सोईस्तर स्पष्ट करा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) परिणामाचा नियम क्रीडेतील उदाहरणासह सोईस्तर स्पष्ट करा.
किंवा
ब) क्रीडेतील उदाहरणासह अध्ययन संक्रमण सोईस्तर स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) अध्ययनाचे नियम क्रीडा व शारीरिक शिक्षणातील उदाहरणासह स्पष्ट करा.
किंवा
ब) शारीरिक शिक्षण व क्रीडेमधून व्यक्तिमत्त्वाचा विकास सोईस्तर स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) २०

- अ) तयारीचा नियम आणि क्रीडा
ब) आनुवंशिकता आणि वातावरण
क) क्रीडा संस्कृती
ड) व्यक्तिभेद
इ) आक्रमकता आणि क्रीडा प्राविण्य

Seat No.	
-------------	--

Set **P**

**B.P.Ed. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April - 2026
Sports Psychology and Sociology (BPED2303)**

Day & Date: Wednesday, 22-04-2026
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.**10**

- 1) Law of exercise is also known as _____.
 - a) Law of use and disuse
 - b) Law of frequency
 - c) Law of satisfaction
 - d) none of these
- 2) In every person heredity brings _____.
 - a) Special merit
 - b) Special demerit
 - c) Ritis
 - d) Above all
- 3) How many types of transfer of training are there?
 - a) Two
 - b) Three
 - c) Four
 - d) Five
- 4) Area of individual difference is _____.
 - a) Gender difference
 - b) Body structure
 - c) Mental ability
 - d) All of these
- 5) The sports sociologist should have a background of _____.
 - a) Psychology
 - b) Sociology
 - c) Anatomy
 - d) a) and b) both
- 6) The source of intrinsic motivation is _____.
 - a) Teacher
 - b) Family
 - c) Self
 - d) All of these
- 7) The most essential and basic type of socialization is _____.
 - a) Primary socialization
 - b) Secondary socialization
 - c) Adult socialization
 - d) All of these
- 8) Learning subject help to learn another subject is called _____ learning transfer.
 - a) Positive transfer
 - b) Negative transfer
 - c) Zero transfer
 - d) None of these

Seat No.	
-------------	--

Set	P
-----	---

बी.पी.एड. (सत्र - III) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२६
Curriculum Design (BPED2304)

वार, दिनांक : शुक्रवार, २४-०४-२०२६
वेळ: सकाळी ०९:०० ते १२:००

कमाल गुण: ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

- १) ——— मुळे शिक्षणात समानता राखली जाते.
 - अ) पुस्तक
 - ब) अभ्यासक्रम
 - क) शिक्षक
 - ड) पालक
- २) अभ्यासक्रमावर कोणता घटक परिणाम करतो?
 - अ) हवामान विषयक
 - ब) सामाजिक
 - क) आर्थिक
 - ड) सर्व
- ३) Curriculum Design या संज्ञेचा शब्दकोशातील अर्थ काय आहे?
 - अ) रेखाटन
 - ब) पाठयक्रम
 - क) उपक्रम
 - ड) भविष्य
- ४) आधुनिक संकल्पनेनुसार शालेय जीवनातील सर्व अनुभव म्हणजे ——— होय.
 - अ) पाठयक्रम
 - ब) विषय
 - क) अभ्यासक्रम
 - ड) आराखडा
- ५) ——— म्हणजे क्रमबद्ध योजना आणि प्रगमन होय.
 - अ) अभ्यासक्रम
 - ब) उपक्रम
 - क) अनुभव
 - ड) पाठयक्रम
- ६) अभ्यासक्रम विकसनाचे मुख्य लक्ष्य काय आहे?
 - अ) प्रशासन
 - ब) अभ्यासक्रम
 - क) भौतिक सुविधा
 - ड) शिक्षकांचा पगार
- ७) Curriculum हा शब्द कोणत्या भाषेतून घेण्यात आला आहे?
 - अ) संस्कृत
 - ब) बंगाली
 - क) लॅटिन
 - ड) मराठी

- ८) कोणता आरोग्य शिक्षणाचा घटक नाही?
 अ) अध्यापन सराव ब) भावनिक आरोग्य
 क) सामाजिक आरोग्य ड) कौटूंबिक जीवन
- ९) भारतात एन. सी. टी. ई. ——— चा अभ्यासक्रम तयार करते.
 अ) अभियांत्रिकी ब) वैद्यकीय शिक्षण
 क) प्राथमिक शिक्षण ड) शिक्षक शिक्षण
- १०) अभ्यासक्रम विकसनामध्ये ——— अत्यंत महत्त्वाची भूमिका निभावतात.
 अ) पालक ब) समाज
 क) शिक्षक ड) विद्यार्थी

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) अभ्यासक्रमावर सामाजिक घटक आणि कर्मचाऱ्याची पात्रता हे घटक कसे १०
 परिणाम करतात? स्पष्ट करा.
- ब) आरोग्य शिक्षणाची क्षेत्रे स्पष्ट करा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) अभ्यासक्रमाची व्याख्या सांगुन त्याची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
 किंवा
- ब) व्यावसायिक तयारी करताना अध्यापन सराव का महत्त्वाचा आहे? स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) अभ्यासक्रम विकसनाची मुलभूत तत्त्वे स्पष्ट करा.
 किंवा
- ब) अभ्यासक्रम निर्मितीच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) २०

- अ) अभ्यासक्रम आराखडा
 ब) शिक्षकाची भूमिका
 क) मनोरंजन
 ड) व्यावसायिक क्षमता
 इ) अभ्यासक्रमाची जुनी संकल्पना

Seat No.	
-------------	--

Set	P
-----	---

**B.P.Ed. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
March/April – 2026
Curriculum Design (BPED2304)**

Day & Date: Friday, 24-04-2026
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

10

- 1) _____ maintains an equality in education.
 - a) Book
 - b) Curriculum
 - c) Teacher
 - d) Parents
- 2) Which factor affect curriculum?
 - a) Climatical
 - b) Social
 - c) Economical
 - d) All of these
- 3) What is the dictionary meaning of the term curriculum design?
 - a) Sketch
 - b) Syllabus
 - c) Activity
 - d) Future
- 4) In modern concept the whole life of the school becomes _____.
 - a) Syllabus
 - b) Subject
 - c) Curriculum
 - d) Design
- 5) _____ is an orderly plan and progression.
 - a) Curriculum
 - b) Activity
 - c) Experience
 - d) Syllabus
- 6) What is the main focus of curriculum development?
 - a) Administration
 - b) Curriculum Design
 - c) Physical facility
 - d) Teacher salary
- 7) The word curriculum is derived from which language?
 - a) Sanskrit
 - b) Bangla
 - c) Latin
 - d) Marathi
- 8) Which is not an area of health education?
 - a) Teaching practices
 - b) Emotional health
 - c) Community health
 - d) Family life
- 9) In India NCTE constructs curriculum for _____.
 - a) Engineering
 - b) Medical Education
 - c) Primary Education
 - d) Teacher Education

- 10) _____ plays an critical role in curriculum development.
- a) Parents
 - b) Society
 - c) Teacher
 - d) Students

Q.2 Answer the following questions.

- a) How social factors and personnel qualifications affect curriculum? Explain. **10**
- b) Explain the areas of health education. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One)

15

- a) Define curriculum and explain its need and importance.
- OR**
- b) Why is teaching practice essential in professional preparation? Explain.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

15

- a) Explain the basic principles of curriculum development.
- OR**
- b) Explain the process of curriculum construction.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four)

20

- a) Curriculum Design
- b) Role of teacher
- c) Recreation
- d) Professional competencies
- e) Old concept of curriculum

- ८) ——— म्हणजे निष्पत्ती होय.
 अ) मूल्यनिर्धारण
 ब) कसोटी
 क) मापन
 ड) मूल्यमापन
- ९) कोणती कसोटी दिशाभिमुखतेचे मापन करते?
 अ) सीट अँड रीच
 ब) सीट अप्स
 क) शटल रन
 ड) पुश अप्स
- १०) कसोटीच्या निष्कर्षातील सातत्यता म्हणजे ——— होय.
 अ) मानके
 ब) वैधता
 क) विश्वसनियता
 ड) वस्तुनिष्ठता

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) मूल्यमापनाची तत्त्वे काय आहेत? स्पष्ट करा. १०
 ब) वैधतेची व्याख्या सांगून वैधतेच्या कोणत्याही दोन पद्धती स्पष्ट करा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) कसोटीचे वर्गीकरण सविस्तर स्पष्ट करा.
 किंवा
 ब) जॉन्सन बास्केटबॉल कौशल्य कसोटीचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) आफर युवक शारीरिक सुदृढता कसोटी संचाचे सविस्तर वर्णन करा.
 किंवा
 ब) शारीरिक शिक्षणात मूल्यमापनाचे महत्त्व सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) २०

- अ) फॉर्म कसोटी
 ब) कसोटी नंतरची जबाबदारी
 क) जे. सी. आर. कसोटी
 ड) मानके
 इ) स्टोर्क स्टँड कसोटी

Seat No.	
-------------	--

Set **P**

**B.P.Ed. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April - 2026
Measurement and Evaluation in Physical Education (BPED2401)**

Day & Date: Thursday, 16-04-2026
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.**10**

- 1) Evaluation is a _____ process.
 - a) Difficult
 - b) Once
 - c) Part
 - d) Continuous
- 2) _____ test is a part of psychomotor test.
 - a) Social behaviour
 - b) Time
 - c) Knowledge
 - d) Written
- 3) 50-yard dash test measures _____ ability.
 - a) Speed
 - b) Balance
 - c) Power
 - d) Flexibility
- 4) SAI Volleyball test was introduced in the year _____.
 - a) 1982
 - b) 1911
 - c) 1992
 - d) 1972
- 5) In JCR test 'R' stands for _____.
 - a) Shuttle Run
 - b) Vertical Jump
 - c) Chin-Ups
 - d) Push-Ups
- 6) _____ test items consists in SAI Hockey Skill test.
 - a) 5
 - b) 3
 - c) 6
 - d) 2
- 7) Test is classified in _____ parts.
 - a) Three
 - b) Two
 - b) Four
 - d) Six
- 8) _____ is an out come.
 - a) Assessment
 - b) Test
 - c) Measurement
 - d) Evaluation
- 9) Which test measures agility?
 - a) Sit and Reach
 - b) Sit ups
 - c) Shuttle Run
 - d) Push-ups

Seat No.	
-------------	--

Set P

बी.पी.एड. (सत्र – IV) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२६
Kinesiology and Biomechanics (BPED2402)

वार, दिनांक : शनिवार, १८-०४-२०२६
वेळ: सकाळी ०९:०० ते १२:००

कमाल गुण: ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

- १) न्युटनचा गतिविषयक दुसऱ्या नियमास खालील संज्ञा आहे?
 - अ) आंतरक्रियेचा नियम
 - ब) जडत्वाचा नियम
 - क) गतिवृद्धतेचा नियम
 - ड) गुरुत्वाकर्षणाचा नियम
- २) आधाराभोवती हालणाऱ्या आणि न वाकणाऱ्या दांडयाला ——— म्हणतात.
 - अ) बल
 - ब) प्रक्षेपण
 - क) गती
 - ड) तरफ
- ३) किन्सीऑलॉजी हा शब्द ——— देशातून आलेला आहे.
 - अ) जपान
 - ब) अमेरिका
 - क) भारत
 - ड) ग्रीक
- ४) लांब उडी मध्ये टेक ऑफ घेताना न्युटनच्या गतिविषयक नियमापैकी कोणता नियम अधिक प्रभावी उपयोगात आणला जातो?
 - अ) दुसरा नियम
 - ब) तिसरा नियम
 - क) पहिला नियम
 - ड) सर्व नियम
- ५) तरफेच्या ——— प्रकारात एका बाजूला टेकू , दुसऱ्या बाजूला बल आणि मध्ये भार असतो.
 - अ) पहिला
 - ब) चौथा
 - क) तिसरा
 - ड) दुसरा
- ६) तरफेचे ——— प्रकार आहेत.
 - अ) दोन
 - ब) एक
 - क) तीन
 - ड) चार
- ७) प्रोनेशन ही हालचाल ——— सांध्यात होते.
 - अ) मनगटाचा सांधा
 - ब) कोपऱ्याचा सांधा
 - क) आग्र बाहूचा सांधा
 - ड) खांदयाचा सांधा

- ८) उखळीच्या सांध्याचे उदाहरण ---- आहे.
 अ) मनगटाचा सांधा ब) सरकता सांधा
 क) गुडघ्याचा सांधा ड) कमरेचा सांधा
- ९) सरकता सांध्याचे उदाहरण ---- आहे.
 अ) खांदा ब) घोटा
 क) कोपरा ड) गुडघा
- १०) जेव्हा हात खांदयाच्या सांध्यातून सर्व दिशेला फिरते तेव्हा त्यास ---- म्हणतात.
 अ) अबडक्शन ब) सरक्यडक्शन
 क) फ्लेक्शन ड) सुपायनेशन

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) क्रीडेतील उदाहरणासह प्रक्षेपण सविस्तर स्पष्ट करा. १०
 ब) स्थिरत्व सविस्तर स्पष्ट करा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) किनसिओलॉजी ची व्याख्या लिहा आणि किनसिओलॉजीचे महत्त्व शारीरिक विषय शिक्षक, खेळाडू आणि क्रीडा मार्गदशक यांना कसे होते ते स्पष्ट करा.
किंवा
 ब) खांद्याच्या सांध्याची आकृती काढा. भागांना नावे द्या व त्या सांध्यातून होणाऱ्या हालचाली लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) स्नायु आंकुचन प्रसरणाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
किंवा
 ब) तरफ व तरफेचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) २०

- अ) बल
 ब) न्युटनचे नियम
 क) घर्षण
 ड) शरीर धारणेचे प्रकार
 इ) समतोलत्व

Seat No.	
----------	--

Set **P**

**B.P.Ed. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April - 2026
Kinesiology and Biomechanics (BPED2402)**

Day & Date: Saturday, 18-04-2026
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 10

- 1) Newtons second law of motion is called _____.
 - a) Law of interaction
 - b) Law of inertia
 - c) Law of acceleration
 - d) Law of gravity
- 2) A rigid rod that turns around fixed support is called as _____.
 - a) Force
 - b) Projection
 - c) Motion
 - d) Lever
- 3) The derivation of the Kinesiology from _____ words.
 - a) Japan
 - b) America
 - c) India
 - d) Greek
- 4) During the take of in Long Jump, which Law of Motion of Newton's is effective used _____.
 - a) Second Law
 - b) Third Law
 - c) First Law
 - d) All of these
- 5) A lever of order the fulcrum is one side. The force is applied on the other side the load is in the middle.
 - a) First
 - b) Fourth
 - c) Third
 - d) Second
- 6) There are _____ kinds of Lever.
 - a) Two
 - b) One
 - c) Three
 - d) Four
- 7) Pronation is the action taken place in _____.
 - a) Wrist joint
 - b) Elbow joint
 - b) Radio- ulnar joint
 - d) Shoulder joint
- 8) Ball and Socket joint is on expels of _____.
 - a) Wrist joint
 - b) Saddle joint
 - c) Knee joint
 - d) Hip joint

- 9) Example of gliding joint is _____.
a) Shoulder joint b) Ankle joint
c) Elbow joint d) Knee joint
- 10) When hand moves in all direction into shoulder joint it is known as _____.
a) Abduction b) Circumduction
c) Flexion d) Supination

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain projectile in details with sports examples. **10**
b) Explain stability in details. **10**

Q.3 Answer the following question. (Any One)

15

- a) Define Kinesiology and explain importance of Kinesiology to physical education Teacher, Athletes and Sports coaches.

OR

- b) Draw a diagram of Shoulder Joint, label the part and explain movements around the joint.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

15

- a) Explain types of muscular contraction in details.

OR

- b) Explain Lever and its types in details.

Q.5 Write Short Note. (Any Four)

20

- a) Force
b) Newton's law
c) Friction
d) Types of Posture
e) Equilibrium

Seat No.	
----------	--

Set P

बी.पी.एड. (सत्र – IV) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२६
Research and Statistics in Physical Education (BPED2403)

वार, दिनांक : मंगळवार, २१-०४-२०२६
वेळ: सकाळी ०९:०० ते १२:००

कमाल गुण: ८०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०
- १) संशोधनामध्ये माहिती गोळा करण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या प्रश्नांचा काळजीपूर्वक तयार केलेला संच ——— आहे.
अ) नमुना ब) प्रश्नावली
क) लोकसंख्या ड) गृहितक
- २) ——— संशोधनामध्ये विषयाच्या नैसर्गिक वातावरणात हस्तक्षेप न करता निरीक्षण करणे समाविष्ट आहे.
अ) मुलाखत ब) सर्वेक्षण
क) निरीक्षण ड) प्रायोगिक
- ३) शारीरिक शिक्षणातील संशोधनाच्या ——— मध्ये कामगिरीचे विश्लेषण, दुखापती, प्रतिबंध आणि कौशल्य विकास यांचा समावेश होतो.
अ) मर्यादा ब) व्याप्ती
क) नैतिकता ड) वर्गीकरण
- ४) ——— संशोधनामध्ये निष्कर्ष काढण्यासाठी भूतकाळातील नोंदी आणि घटनांचा अभ्यास करणे समाविष्ट आहे.
अ) प्रायोगिक ब) सर्वेक्षण
क) ऐतिहासिक ड) केस स्टडी
- ५) ——— चांगल्या संशोधकाच्या आवश्यक गुणांपैकी एक आहे.
अ) आळस ब) वस्तुनिष्ठता
क) अधीरता ड) पक्षपात
- ६) संशोधनामुळे शिक्षकात ——— निर्माण होतो.
अ) आत्मविश्वास ब) विश्वास
क) आदर ड) यापैकी नाही

- ७) केंद्रीय प्रवृत्तीचे ——— हे विश्वसनीय परिमाण आहे.
 अ) मध्यगा
 ब) मध्यमान
 क) बहुलक
 ड) वरील सर्व
- ८) संख्याशास्त्र हा शब्द ——— भाषेतून आला आहे.
 अ) इंग्रजी
 ब) लॅटिन
 क) ग्रीक
 ड) यापैकी नाही
- ९) ४५- ४९ मधील वर्गांतर ——— आहे.
 अ) ४
 ब) ३
 क) ५
 ड) २
- १०) तिसरे चतुर्थक आणि पहिले चतुर्थक यांच्यातील फरक ———.
 अ) श्रेणी
 ब) विचलन
 क) प्रमाण विचलन
 ड) अंतर चतुर्थक श्रेणी

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) संशोधनाची व्याख्या करा. शारीरिक शिक्षण आणि क्रीडा क्षेत्रातील संशोधनाची व्याप्ती स्पष्ट करा. १०
- ब) संख्याशास्त्राची व्याख्या करा. शारीरिक शिक्षण आणि क्रीडा क्षेत्रात संख्याशास्त्राचे महत्त्व स्पष्ट करा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

- अ) खालील सारणीवरून (टेबल) चतुर्थक विचलन काढा. १५

C. I.	F
१४५- १४९	१
१४०-१४४	२
१३५-१३९	३
१३०-१३४	५
१२५-१२९	९
१२०-१२४	१०
११५-११९	७
११०-११४	५
१०५-१०९	४
१००-१०४	३
९५-९९	२
९०-९४	१

किंवा

- ब) प्र.क्र.३ (अ) मधील सारणीवरून (वरील) बहुलक काढा.

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५
- अ) संशोधनातील माहिती गोळा करण्याची साधने सविस्तर स्पष्ट करा.
किंवा
- ब) संशोधन पध्दतीची यादी देऊन कोणत्याही दोन पध्दती विषयी सविस्तर लिहा.
- प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) २०
- अ) शततमक
ब) प्रमाण विचलन
क) स्तंभालेख
ड) संशोधनाचे नीतिशास्त्र
इ) शारीरिक शिक्षणात संशोधनाची गरज

Seat No.	
-------------	--

Set	P
-----	---

**B.P.Ed. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April - 2026
Research and Statistics in Physical Education (BPED2403)**

Day & Date: Tuesday, 21-04-2026
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 10

- 1) In research a _____ is a carefully prepared set of questions used to collect data.

a) Sample	b) Questionnaire
c) Population	d) Hypothesis

- 2) _____ research involves observing subject in their natural environment without interference.

a) Interview	b) Survey
c) Observation	d) Experimental

- 3) The _____ of research in physical education includes performance analysis injury prevention & skill development.

a) Limitation	b) Scope
c) Ethics	d) Classification

- 4) _____ research involves studying past record and events to draw conclusions.

a) Experimental	b) Survey
c) Historical	d) Case study

- 5) _____ is one of the essential qualities of a good researcher.

a) Laziness	b) Objectivity
c) Importance	d) Bias

- 6) Research builds _____ in Teacher.

a) Confidence	b) Faith
c) Respect	d) None of these

- 7) _____ is a reliable measure of central tendency.

a) Median	b) Mean
c) Mode	d) All of the above

- 8) Statistics is _____ word.

a) English	b) Latin
c) Greek	d) None of these

- ८) फॉडल मार्कर आणि अॅरोचा उपयोग — खेळात होतो.
 अ) बास्केटबॉल ब) टेबलटेनिस
 क) टेनिस ड) हॉकी
- ९) ४०० मी. धावण मार्गाची सरळ बाजू ८४.३९ मी असेल तर त्याची आखण्याची त्रिज्या —.
 अ) ३६.८ मी ब) ३६.५० मी
 क) ३६.०० मी ड) ३६.२० मी
- १०) लिबरो शब्द — खेळाशी संबंधित आहे.
 अ) व्हॉलीबॉल ब) बास्केट बॉल
 क) हँडबॉल ड) फुटबॉल

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) प्रशिक्षण शिबिराची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा. १०
 ब) खो-खो मधील मूलभूत कौशल्याची यादी देवून कोणत्याही दोन कौशल्याचे पृथकरण करा. १०

प्र.३ खालील प्रश्नांचे उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) ४०० मी. ट्रॅक मध्ये सरळ लांबी ७९ मी. आहे. तर धावपट्टी क्रमांक २,३,४,५,६,७ आणि ८ चे वाढीव अंतर काढा. (धावपट्टी आकृती आवश्यकता नाही)
 किंवा
 ब) गोल पोस्टसह हँडबॉल क्रीडांगणाची आकृती काढा.

प्र.४ खालील प्रश्नांचे उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १५

- अ) तुम्ही तुमच्या शाळेचा व्हॉलीबॉलचा संघ कसा निवडाल ते लिहा.
 किंवा
 ब) पंच कार्याची संकल्पना, महत्त्व आणि तत्त्वे स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) २०

- अ) वार्मिंग अप आणि कंडिशनिंग
 ब) फुटबॉल या खेळाचा इतिहास
 क) मनोरंजनात्मक व पूरक खेळ
 ड) रिले स्पर्धेतील दांडू अदलाबदल क्षेत्र
 इ) वजन प्रशिक्षण

Seat No.	
----------	--

Set **P**

**B.P.Ed. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April - 2026
Theory of Sports and game and their officiating and Coaching
(BPED2404)**

Day & Date: Thursday, 23-04-2026
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.**10**

- 1) In Volley Ball length of Antenna is _____ mtr.
 - a) 1.50
 - b) 1.80
 - c) 1.22
 - d) 1.30
- 2) Two points are awarded for 'Lona' in _____.
 - a) Volley Ball
 - b) Basket Ball
 - c) Kho-Kho
 - d) Kabaddi
- 3) Duckworth Rule is concerned with _____ Game.
 - a) Cricket
 - b) Foot Ball
 - c) Hockey
 - d) Boxing
- 4) Which Score in lawn tennis is called "Deuce"?
 - a) 30-30
 - b) 40-40
 - c) 15-30
 - d) 15-40
- 5) The study of _____ is essential to become a good coach.
 - a) Psychology
 - b) Sociology
 - c) Politics
 - d) Geology
- 6) Butter fly stroke technique is related to _____ event.
 - a) Tennis
 - b) Swimming
 - c) Table Tennis
 - d) Chess
- 7) First NIS center established in India at _____.
 - a) Bangalore
 - b) Delhi
 - b) Patiala
 - d) Pune
- 8) Foul Marker and Arrow is used in _____ Game.
 - a) Basket Ball
 - b) Table Tennis
 - c) Tennis
 - d) Hockey
- 9) If the straight of 400 m track is 84.39 meters what will be its M.D.R.?
 - a) 36.80 M
 - b) 36.50 M
 - c) 36.00 M
 - d) 36.20 M

- 10)** The word 'Liberero' is related _____ games.
- a) Volley Ball
 - b) Basket Ball
 - c) Hand Ball
 - d) Foot Ball

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain need and importance of coaching camp. **10**
- b) List the fundamental skill of Kho-Kho and analysis any two skill of them. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One)

15

- a) In a 400 mts track the length of the track is 79 mts. calculate the stagger distance for lane No. 2,3,4,5,6,7 and 8 (No need to draw the track.)

OR

- b) Draw a neat diagram for Hand Ball Court with goalpost.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

15

- a) How will you select your school Volley Ball team?

OR

- b) Explain concept, importance and principles of officiating.

Q.5 Write short notes. (Any Four)

20

- a) Warming up and conditioning
- b) History of foot Ball game
- c) Recreational and leadup game
- d) Battan exchange zone in relay
- e) Weight training